

Uppförande av konstverk av Tomas Saraceno

Förslag till beslut

1. Kultur- och fritidsnämnden är informerad om bakgrund och nuläge avseende uppförandet av ett konstverk av Tomas Saraceno i centrala Gustavsberg.
2. Kultur- och fritidsnämnden utökar investeringsbudgeten för projektet med 225 tkr under förutsättning att ett avtal med Tomas Saraceno kan tecknas skyndsamt.

Beslutsnivå

Kultur- och fritidsnämnden

Sammanfattning

Sedan 2008 har Värmdö kommun och Statens konstråd haft ett samfinansierat samarbete med syfte att uppföra ett konstnärligt högtstående verk i centrala Gustavsberg. Intentionen har varit att införliva ett kulturellt perspektiv i den pågående förändringen av omgivningarna i Gustavsberg som gör att miljön får ett ytterligare mervärde och därigenom ännu större attraktionskraft.

Sedan 2010 har inriktningen varit att uppföra ett verk av den argentinska konstnären och arkitekten Tomas Saraceno.

I kultur- och fritidsnämndens investeringsbudget har avsatts 1,2 mnkr för finansiering av konstverket. Därutöver bidrar Statens konstråd till finansieringen med 680 tkr. Ytterligare 70 tkr har utgjorts av projekledararvode.

Projektet har pågått under flertalet år utan att något konstverk har kunnat uppföras. I ärendet redogörs för de mest centrala händelserna. Den utveckling som skett under senhösten 2015 beskrivs särskilt, efter den i hög grad påverkat de förutsättningar för uppförandet som bedöms råda i dagsläget.

Baserat på rådande förutsättningar föreslås kultur- och fritidsnämnden utöka den totala investeringen med 225 tkr.

Ärendebeskrivning

Gustavsberg genomgår sedan några år tillbaka en omvandling. Att i denna omvandling inkludera ett konstnärligt perspektiv anses väsentligt för att miljön ska få ett ytterligare mervärde och därigenom ännu större attraktionskraft för medborgare och besökare.

Kommunen har sedan 2008 samarbetat med Statens konstråd med målet är att skapa ett intressant och konstnärligt högstående verk som på bästa sätt samspelar med sin omgivande miljö i Gustavsberg.

I det följande redovisas huvudpunkter i den hittillsvarande processen för att uppföra ett konstverk i Gustavsberg.

Samrådsgrupp bildas och kravspecifikation utarbetas - 2010

Kultur- och fritidsnämnden utsåg 2010 en samrådsgrupp med mandat att utifrån sin sakkunskap göra urval av konstnär och ta ställning till ett skissförslag. Gruppen utgjordes av representanter från kultur- och fritidsnämnden, dåvarande kulturenheten, Skönhetsrådet i Värmdö, Gustavsbergs konstförening, projektledaren för Gustavsbergsprojektet samt projektledare från Statens konstråd. Samrådsgruppen tog genom en analys fram en kravspecifikation avseende det konstnärliga gestaltungsopdraget. Därefter gick samrådsgruppen igenom ett stort urval av konstnärer och valde 2010 ut en konstnär som skulle kunna skapa ett verk som gör platsen intressant och spännande.

Val av konstnären Tomas Saraceno - 2010

Samrådsgruppen val av konstnär föll på Tomas Saraceno, född 1973 i Argentina, utbildad arkitekt och boende i Frankfurt och allt mer uppmärksam på den internationella konstscenen. I sin konst undersöker han möjligheter för en bättre värld och utvecklar poetiska och lekfulla förslag för mänskligt liv i balans med jorden. Hans verk kan ta form av alltifrån spindelväv och uppblåsbara konstruktioner till flygande trädgårdar, flytande broar och futuristiska bostäder. Förutom att vara vackra och omedelbart lockande undersöker Tomas Saraceno hur vetenskap och konst kan utveckla nya idéer för mer hållbara samhällen.

Skissförslag – januari 2011

Tomas Saraceno inbjöds under **januari 2011** att inom ramen för befintlig budget inkomma med ett skissförslag. Skissförslaget presenterades 2011-06-16 av konstnären.

Godkännande av skissförslag – 2011-12-06

Kultur- och fritidsnämnden beslutade vid sitt sammanträde **2011-12-06** att anta det skissförslag till konstnärlig gestaltning som 2011-06-16 presenterats av konstnären.

Godkännande av placering vid Gula byggnaden – 2012-05-25

Kultur- och fritidsnämndens arbetsutskott beslutade **2012-05-25** att godta den av konstnären föreslagna placeringen i parken väster om Gula byggnaden vid Farstaviken samt den anpassning av konstverket som föreslås för den specifika platsen.

Ny placering i Strandvik – 2013-03-12

Kultur- och fritidsnämnden godkänner **2013-03-12** en ny placering av konstverket, i parken vid Villa Strandvik och i nära anslutning till den promenadväg som går längs vattnet.

Bakgrunden var att parken intill Gula byggnaden har visat sig olämplig genom att de lindar som finns i parken medför att det bildas ett klabbigt nedfall. Bladlöss producerar honungsdagg som faller ner från träden. Detta nedfall lägger sig som ett klabbigt lager på underliggande objekt. Skulpturen som delvis är utförd i spegelglas är avsedd att ha en reflekterande och speglade effekt. Det konstateras att denna inte är möjlig på grund av lindarnas honungsdagg.

En detaljplanläggning av Strandviksområdet hade startats med syfte att dels möjliggöra att fler bostadshus uppförs i anslutning till Villa Strandvik dels för att säkerställa allmänhetens tillgänglighet till strandområdet. Den befintliga strandpromenaden planeras förbättras och förlängs ut mot Kalsongberget. Den gamla trädgården vid Villa Strandvik rustas upp och en tydlig avgränsning mellan privat och offentligt skapas genom parkens utformning och gestaltning.

Den föreslagna placeringen vid Strandvik bedöms som den optimal där den omges av stora träd och har nära kontakt med havet. Den kan ses på nära håll från den promenadväg som går längs vattnet och den kan ses på långt håll från det gamla fabriksområdet och från Farstavikens inre delar genom sina reflexer och speglingar av olika ljusförhållanden

Omarbetat förslag – 2014-02-11

Konstnären har efter det att den slutliga placeringen fastställts utvecklat och omarbetat den konstnärliga gestaltningen till att på ett tydligare sätt förhålla sig till den nya platsen och Strandviksområdet. Konstnären omarbetade förslaget på egen begäran bland annat på grund av budget och att han efter utställningen på Metropolitan ville tillföra spindelnät. Konstnären har valt att reducera antalet moduler i konstverket och istället kompletterat verket med konstruktioner av metallnät inuti ett par av modulerna.

Kultur- och fritidsnämnden godkänner vid sitt sammanträde 2014-02-11 det av Tomas Saraceno omarbetade förslaget till konstnärlig gestaltning.

Nytt förslag om placering i parken vid Gula byggnaden - 2014-09-09

I det detaljplanearbete som då pågick för Strandvik skulle marken längs stranden tillfalla kommunen i och med att detaljplanen antogs. Då detaljplanearbetet vid Villa Strandvik var vilande bedömdes en placering där inte längre vara aktuell. Den plats som nu föreslogs är en plats som tidigare varit aktuell; vid Farstaviken södra sida och i parken intill Gula byggnaden. Skulpturen placeras dock i den del av parken där den inte berörs av nedfall från träden.

Kultur- och fritidsnämnden beslutar 2014-09-09 att godkänna att konstverket placeras vid Farstavikens södra del, i parken vid Gula byggnaden.

Indikationer om ökade kostnader – hösten 2014

Saraceno anger under hösten 2014 att budgetramen inte är tillräcklig för att tillverka konstverket. Andra materialval föreslås av konstnären, vilket inte bedöms fungera i det nordiska klimatet. Statens konstråd utreder därför om skulpturen skulle kunna tillverkas i Sverige. Kontakt togs med företaget Hangman. Kontakten syftade framför till att undersöka om de kunde tillverka skulpturen i rostfritt stål enligt det ursprungliga förslaget och ett material som fungerar i våra klimat inom budgetramen, vilket Saraceno hade annonserat inte längre var möjligt.

Alternativ produktion av konstverket - våren 2015

Det visar sig efter offerterförfrågan, förslag och överläggningar att det är möjligt att låta tillverka konstverket i Sverige. Förfarandet accepteras av Tomas Saraceno men konstnären förbehåller sig dock rätten att själv tillverka de metallnät som ingår i skulpturen.

En ny kalkyl baserad på de nya förutsättningarna upprättas. Kalkylerna visar att de totala produktionskostnaderna beräknas överstiga budget med ca 380 tkr kronor.

Hangmens budget: 1 070 Tkr

Saracenos budget: 128,9 T€ (ca 1 210 tkr)

Sommar/höst 2015

Svårigheter med att etablera kontakt för att finna en konkret lösning tillsammans med Saraceno finns.

I möte mellan representanter för Värmdö kommun och Statens konstråd under oktober 2015 med syftet att finna någon rimlig utväg enas representanterna om att föreslå utökning av budgetmedel med 100 tkr för Statens konstråd och 200 tkr för Värmdö kommun, under förutsättning att ett avtal kan tecknas med Saraceno senast den 1 december 2015. Deadline bedöms viktig för att kunna komma till ett avslut.

Statens konstråd förhandlar med Tomas Saraceno om att gå ned ca 90 tkr i ersättning pga vissa dubblade kostnader i de två budgetarna (Hangman och Saraceno) och för att möjliggöra produktion av konstverket med en utökad budgetram om 300 tkr.

I överläggningar med Saraceno per telefon den 3 november 2015 kräver studion utöver budgeten om 128,9 T€ ytterligare 40 T€ (ca 375 tkr) för att genomföra projektet.

Totalbudget för produktion av konstverket inklusive Hangmans kostnader hamnar då på 260 T€ (ca 2 450 tkr)

Statens konstråd och representanter för Värmdö kommun överlägger den 4 och 5 november och når slutsatsen att föreslå respektive uppdragsgivare att projektet ska avslutas utan att konstverket har kunnat uppföras. Underlag med den inriktningen

förbereds.

Statens konstråd meddelar konstnären att man inte har möjlighet att skjuta till ytterligare 40 T€ (ca 375 Tkr) utöver den förnyade budgetramen, och att projektet då får avbrytas.

Den 9 november skickar Saraceno ett mejl till Statens konstråd med ett erbjudande om att fortsätta projektet utan föreslagen kostnadsökning på 40 T€ (ca 375 Tkr). Studioen går nu istället med på budgetförslaget om 119 T€ (ca 1 120 Tkr) för studios arbete. Men att resor och boende tillkommer för installation av näten, (beräknad kostnad ca 50 Tkr).

Baserat på de återigen förändrade förutsättningarna beslutar Statens konstråd den 11 november att inte avbryta projektet utan istället utöka åtagandet med 125 tkr (bilaga).

Under den tidsperiod som redovisats ovan har Tomas Saraceno genomfört en rad framgångsrika utställningar runt om i världen, vilka har positionerat honom som en internationellt erkänd samtidskonstnär.

Bedömning

Det konstnärliga verk som skisserats av Tomas Saraceno skulle om det uppfördes utgöra en tillgång för Värmdös nuvarande och framtida medborgare och besökare.

Statens konstråd och Värmdö kommun har under en tidsperiod av flera år gjort ansträngningar för att skapa förutsättningar för att realisera uppförandet, hittills utan resultat. En orsak bedöms vara att ett avtal inte tecknades på ett tidigt skede under processen, vilket samtidigt sannolikt heller inte var möjligt eftersom det länge fanns oklarheter om placeringen på grund av markägarfrågor och detaljplanläggning av Strandviksområdet.

Statens konstråd har nyligen, trots erfarenheter av den hittillsvarande processen och avsaknaden av ett avtal, beslutat att tillskjuta ytterligare 125 tkr med ambitionen att konstverket ska uppföras. Värmdö kommun föreslås följa samma linje under förutsättning att ett avtal med Tomas Saraceno kan tecknas skyndsamt. En förutsättning, baserat på nuvarande preliminära budget, är att 225 tkr ytterligare används av kultur- och fritidsnämndens investeringsbudget.

Ekonomiska konsekvenser

I kultur- och fritidsnämndens investeringsbudget har avsatts 1,2 mnkr för finansiering av konstverket. Därutöver bidrar Statens konstråd till finansieringen med 680 tkr plus de nyligen aviserade ytterligare 125 tkr. Att fortsätta processen med att uppföra konstverket innebär ett ytterligare investeringsåtagande för Värmdö kommun om 225 tkr. Investeringen ryms inom kultur- och fritidsnämndens investeringsbudget.

Sammantaget uppgår de hittills upparbetade kostnaderna till ca 120 tkr. Dessa kostnader kvarstår om projektet skulle avbrytas.

Konsekvenser för miljön

Inga konsekvenser för miljön har identifierats.

Konsekvenser för medborgarna

Ett konstverk av Tomas Saraceno uppfört i Värmdö kommun kommer medborgarna till del.

Konsekvenser för barn

Ett konstverk av Tomas Saraceno uppfört i Värmdö kommun kommer barn och unga till del.

Bilagor

1. Förslag till utökad budget för konstverk av Tomas Saraceno i samarbete med Värmdö kommun (Statens konstråd 11 november 2015)

Sändlista för beslutsexpediering

Statens konstråd
Akten

Pia Andersen
Chef kultur-och utbildningssektorn

Fredrik Nornvall
Kultur- och fritidschef